

copingstrategieën, karaktereigenschappen en cognitieve factoren. Voorts voegen zij daar een aantal heel praktische oefeningen aan toe, die ook voor de niet-overspannen mens de moeite van het bestuderen waard zijn. Zelf vond ik het hoofdstuk over tijdsmanagement een opsteker, voor anderen is wellicht de ingebouwde assertiviteitscursus of de oefening 'leiding geven aan mijn baas' leuk om te doen.

Is dit boekje een aanrader voor de patiënt die last heeft van stress? Dat hangt, denk ik, af van de copingvaardigheden van de betrokkene. Het boekje vereist de nodige discipline en zelfredzaamheid om tot een optimaal resultaat te komen. Als men aan die voorwaarden voldoet, is het boekje beslist een aanrader.

Otto Quartero

Urologie

Gercama AJ, Newling DWW. *Urologische problemen. Practicum huisartsgeneeskunde. Een serie voor opleiding en nascholing. Maarssen: Elsevier gezondheidszorg, 2003. 95 pagina's, € 21. ISBN 90-352-2582-1.*

Vijftien jaar geleden verscheen de eerste druk van dit boek. Deze uitgave is aangepast aan de veranderde inzichten van het vakgebied in de huidige praktijk. Elk hoofdstuk heeft een cryptische titel, zoals: *Een brandend probleem*, *Plassen met hindernissen*, *Hollen of stilstaan* of *Liever kwijt dan rijk*. Uit de titel blijkt niet altijd goed waar het hoofdstuk over gaat, maar na lezing van de inleidende casus wordt dat al snel duidelijk. Elk hoofdstuk kent zijn eigen opbouw met vaak nieuwe of vervolgcasus-istiek waarbij ziektebeloop, behandelresultaten of uitkomsten na verwijzing naar de

uroloog worden opgepakt. Kernachtig zetten de auteurs klachten, ziektebeelden en diagnostische overwegingen uiteen, met wisselende nadruk op lichamelijk of aanvullend onderzoek, behandelmogelijkheden en verwijzingsindicaties.

Omdat het boek vanuit de patiëntencasus-istiek geschreven is, is het zeer goed bruikbaar voor opleiding en nascholing. Maar ook voor hen die in de dagelijkse praktijk veel te maken hebben met urologische problemen is het een aanrader.

P.A. Grootenhuis

Zwanger worden

Mariël Croon. *Zwanger worden. Handboek voor kinderswangers en twijfelaars. Amsterdam: Thoeis, 2004. 361 pagina's, € 24,95. ISBN 90-808113-1-9.*

Dit is een handboek – totstandgekomen in samenwerking met huisartsen, specialisten, patiëntenverenigingen en het Erfocentrum – waar alles in staat over zwanger worden, aldus de tekst op het achterplat. Wellicht is het een goed boek om toe te voegen aan de patiëntenbibliotheek.

Enigszins in tegenstelling tot wat de titel, althans mij, deed vermoeden, zijn de twijfelaars na de eerste 45 pagina's naar de achtergrond verdreven en overheerst vanaf dan de kinderwens. Het boek gaat verder in op alle problemen die een optimale vervulling van deze wens in de weg zouden kunnen staan. De manier waarop dat vervolgens gebeurt, maakt een zeer gedegen indruk. Er zijn maar weinig onderwerpen die niet aan bod komen. Het hoofdstuk over voeding is prima voorlichtingsmateriaal. De vele verwijzingen naar websites zijn zowel voor patiën-

ten als voor hulpverleners zinnig, al zijn ze niet allemaal even snel terug te vinden. Het boek beperkt zich niet tot de puur medische zaken, maar staat ook uitgebreid stil bij juridische aspecten. Het gebruik van de prachtige elektronenmicroscopische foto's wekt zelfs een wetenschappelijke indruk, maar die kan het boek niet geheel waarmaken.

Opvallend is een zekere onevenwichtigheid in de tekst in de loop van het boek. In een eerste opsomming van zwangerschapsbelemmerende factoren noemt Croon naast leeftijd alleen vleesbomen en endometriose. In de latere specifieke hoofdstukken kent Croon aan infecties de plaats toe die ze verdienen en relativeert zij de eerdergenoemde factoren. Daar zitten dan echter wel 200 pagina's tussen. Veel vraagtekens worden bij het doorlezen wel weer genuanceerd. Andere blijven bestaan, zoals de bewegingsadviezen voor zwangeren omdat veel in één houding zitten de kans op aangeboren afwijkingen zou vergroten. Sommige cijfers zet Croon wat erg geïsoleerd neer: 3-5% aangeboren afwijkingen (wat wordt er dan allemaal meegeteld?), jaarlijks één sterfgeval onder de vrouwen die voor IVF in behandeling zijn (één op de hoeveel is dat en waaraan dan?). Het staatje criteria voor de sperma-analyse wijkt af van het gebruikelijke staatje en van DES-gebruik kan een zeldzaam vagina- (en niet baarmoeder-) carcinoom het gevolg zijn voor de generatie dochters.

Tot slot doen vijf pagina's gewijd aan verwerking van blijvende kinderloosheid in een boek van deze omvang naar mijn idee geen recht aan de zwaarte van dat probleem.

Petra Wempe